

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2016 roku Sąd Rejonowy w Skierniewicach oddalił powództwo (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przeciwko J. G. (1) o zapłatę i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, sygn. akt V GC 146/15 (wyrok k. 248, uzasadnienie k. 253-265).

Apelację od wyroku złożyła powódka zaskarżając wyrok w całości i zarzucając :

I. naruszenie przepisów postępowania:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej w miejsce swobodnej oceny dowodów i odmowę przyznania waloru wiarygodności zeznaniom świadka W. F. oraz E. K. w zakresie potwierdzenia przejścia praw i obowiązków z umowy franchisingowej w braku istnienia dowodów przeciwnych;

2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przeprowadzenie dowolnej w miejsce swobodnej oceny dowodów i zhierarchizowanie dowodów przyznając prymat dowodom z dokumentów przed dowodami osobowymi w zakresie, w jakim Sąd uznał, że wykazanie przejścia praw i obowiązków z umowy franchisingowej mogłoby być dokonane wyłącznie dokumentem, nie zaś w drodze zeznań świadków lub zeznań stron;

3. art. 235 § 1 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c. poprzez oparcie wyrokowania o dowody nieprzeprowadzone w sprawie, to jest o zeznania świadka D. G., który to dowód w sprawie niniejszej nie był przeprowadzony;

4. względnie, pozbawienie powódki możliwości obrony swoich praw poprzez przeprowadzenie dowodu z zeznań D. G. pod nieobecność strony powodowej i w braku prawidłowego powiadomienia o posiedzeniu sądu;

5. art. 233 § 2 k.p.c. poprzez negatywną ocenę dowodową faktu niezłożenia przez powódkę umowy sprzedaży udziałów w spółce (...) sp. z o.o. podczas, gdy powódka nie była zobowiązana do złożenia takiego dokumentu w trybie art. 233 § 2 k.p.c.;

6. art. 303 k.p.c. poprzez zaniechanie przesłuchania stron po odebraniu przyrzeczenia przy jednoczesnej negatywnej ocenie dowodu z przesłuchania powódki;

7. naruszenie art. 14 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym poprzez oparcie się na treści wpisu w rejestrze przedsiębiorców spółki (...) sp. z o.o. dotyczącego jej wspólników i odmowa wiarygodności w tym zakresie dowodom osobowym stwierdzającym przeciwieństwo faktów ujawnionych w rejestrze w sytuacji, gdy jedynie podmiot, którego dotyczy obowiązek wpisu ((...) sp. z o.o.) nie może powoływać się na niezgodność danych ujawnionych w rejestrze;

II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na:

1. ustaleniu, że powódka nie przejęła praw i obowiązków franchisingodawcy od (...) sp. z o.o., gdy z dowodów przeprowadzonych w sprawie (dokumenty złożone przez powódkę, zeznania W. F., przesłuchanie powódki) jasno wynika, że doszło do porozumienia w przedmiocie przejścia praw i obowiązków, co też jasno wynika z faktu, że spółka (...) sp. z o.o. zaprzestała wykonywania umowy franchisingowej, zaś rozpoczęła jej wykonywanie spółka powodowa;

2. ustaleniu, że nie ziszczył się warunek zawieszający porozumienia w przedmiocie przejęcia praw i obowiązków, podczas gdy fakt ziszczenia się tego warunku wyraźnie wynika z przeprowadzonych dowodów (zeznania W. F., przesłuchania powódki);

III. naruszenia prawa materialnego:

1. art. 60 k.c. poprzez odmowę jego zastosowania i przyjęcie, że:

- przejście praw i obowiązków z umowy franchisingowej może być dokonane jedynie w formie pisemnej, podczas gdy żaden przepis prawa materialnego nie wymaga takiej formy dla przeniesienia praw i obowiązków z takiej umowy;

- zawarcie umowy franchisingowej pomiędzy powódką a pozwaną wymaga formy pisemnej i nie może nastąpić w formie przystąpienia do jej wykonywania (per facta concludentia), podczas gdy żaden przepis nie nakazuje dochowania takiej formy;

2. art. 210 § 1 k.s.h. poprzez przyjęcie, że wymaga działania przez pełnomocnika sytuacja, w której czynność prawna dokonywana jest przez dwie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością reprezentowane przez tego samego członka zarządu, podczas gdy z przepisu nie wynika, że jedynie czynność prawna pomiędzy spółką a członkiem zarządu wymaga reprezentacji przez pełnomocnika.

Podnosząc powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych; ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego (apelacja k. 269-273).

W piśmie procesowym z dnia 8 czerwca 2016 r. pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zwrot kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych (pismo procesowe k. 306-310).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie może odnieść skutku, bowiem podniesione zarzuty są bezzasadne. Sąd Rejonowy w sposób wyczerpujący przeprowadził postępowanie dowodowe w sprawie, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, jak również zastosował właściwe przepisy prawa materialnego. W tym zakresie Sąd Okręgowy w pełni podziela argumentację faktyczną i prawną Sądu Rejonowego, a poczynione ustalenia faktyczne przyjmuje za własne.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprawdzała się do rozstrzygnięcia czy powódka posiadała legitymację czynną w procesie wytoczonym przeciwko pozwanej jako franchisobiorcy z tytułu przejścia na powódkę praw i obowiązków wynikających z umowy franchisingowej zawartej przez pozwaną z franchisodawcą (...) sp. z o.o.

Skarżąca kwestionowała ustalenia Sądu Rejonowego, który w tym zakresie uznał, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, w tym zaoferowanego przez powódkę, że nie wykazała ona, iż doszło do tego przejścia. Apelująca wskazywała przy tym, że wystarczającym dowodem w tym zakresie są powołane przez nią zeznania świadka W. F. i reprezentującej ją E. K. - prezesa zarządu

Niespornym w sprawie był fakt, że (...) sp. z o.o. z siedzibą W. była franchisingodawcą marki C. (...) w P. dla pozwanej J. G. (2) na podstawie umowy franchisingowej z dnia 2 marca 2004 roku (umowa k. 84-104). Z treści tej umowy jednoznacznie wynikało też, że zmiany podmiotowe po stronie franchisingodawcy, zmiany struktury właścicielskiej czy organizacyjno-prawnej, takie jak przykładowo zbycie udziałów, czy wszelkie umowy lub porozumienia z osobami trzecimi, nie będą miały wpływu na istnienie i realizację zawartej umowy i nie wymagają zgody ani akceptacji franchisobiorcy, który mimo takich zmian, ma obowiązek realizacji zawartej umowy (art. 7 ust. 1 umowy).

Strony były też zgodne co do tego, że porozumienie z 12 kwietnia 2011 roku w sprawie umowy franchisingowej z dnia 2 marca 2004 roku pomiędzy (...) sp. z o.o. w W. a (...) sp. z o.o. w W. jest deklaracją, co do planów zbycia (...) sp. z o.o. i wraz z tym aktem zakończenia działalności w oparciu o franchising marki C. (...) i doprowadzenie do pełnego przejęcia przez (...) praw i obowiązków z umów franchisingowych podpisanych przez E.. Porozumienie miało wejść w życie wyłącznie pod warunkiem zbycia E. przez jej właścicieli, przez co rozumie się bądź to zbycie co najmniej 99% udziałów w E., bądź to zbycie przedsiębiorstwa (...); do podejmowania wszelkich czynności prawnych, jak i czynności faktycznych zmierzających do powyższego, w szczególności zawierania w imieniu E. wszelkich porozumień, umów i

składania wszelkich takich oświadczeń, jakie się okażą konieczne do zrealizowania powyższego, E. upoważnił (...) do działania w jego imieniu (porozumienie k. 105-197).

Z powyższego porozumienia wynika zatem, że warunkiem koniecznym dla przejęcia przez (...) spółkę z o.o. praw i obowiązków z umów franchisingowych podpisanych przez (...) sp. z o.o., z których powódka wywiodła roszczenie w niniejszej sprawie, było dokonanie czynności prawnej polegającej na zbyciu co najmniej 99% udziałów w (...) sp. z o.o., bądź zbycie przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o.

Strona powodowa (...) sp. z o.o. dla wykazania przejścia na nią praw i obowiązków z umowy franchisingowej zawartej pomiędzy E. a pozwaną, wskazywała na złożoną do akt sprawy umowę master franchisingową zawartą z D.F. (...) spółkę akcyjną uproszczoną w P. z 2012 roku oraz porozumienie z dnia 12 kwietnia 2011 w sprawie umowy franchisingowej z dnia 2 marca 2004 roku, co do którego deklaracyjnego charakteru nie było wątpliwości (protokół rozprawy k. 245). Z żadnej jednak z tych umów nie wynika, iż doszło do zbycia wskazanych w porozumieniu udziałów, czy też przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o.

Implikacją zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.), której naruszenie zarzuca skarżąca w punkcie I.1,2, II.1,2 apelacji, jest m.in. to, że nie ma wśród środków dowodowych takich, które zajmowałyby uprzywilejowane stanowisko z punktu widzenia oceny ich mocy i wiarygodności. Zasada swobodnej oceny dowodów, jako antyteza dowolności, odnosi się do wszystkich środków dowodowych, co jednak nie oznacza, że nie ma różnicy w podejściu do poszczególnych ich rodzajów. W każdym razie brak jest podstaw do przyjęcia jakiegokolwiek formalnej hierarchii środków dowodowych z punktu widzenia ich wiarygodności i mocy dowodowej. Każdy środek dowodowy podlega na równi wszechstronnej ocenie, bez względu na jego moc i znaczenie dla wyniku procesu. Poszczególne elementy zebranego materiału dowodowego są relatywne. Wszystkie one w poznawczym procesie sędziowskiej oceny prowadzą do powstania obrazu rzeczywistych stosunków, który ma pozostawać w zgodzie z prawdą. Obraz ten zatem objawia się nie inaczej, jak tylko poprzez treść materiału dowodowego poddanego swobodnej ocenie sądu. Natomiast o faktycznej nadrzędności jakiegoś środka dowodowego można mówić dopiero wówczas, gdy w procesie oceniania go okaże się, że ma on istotne znaczenie, jako podstawa rozstrzygnięcia sprawy.

W apelacji powódka zarzucała bezzasadne zhierarchizowanie dowodów przez przyznanie przez Sąd Rejonowy prymatu dowodom z dokumentów przed dowodami osobowymi w postaci zeznań świadka W. F. i reprezentującej powódkę E. K. na okoliczność przejścia praw i obowiązków z umowy franchisingowej. Wskazać jednak należy, że warunkiem przejścia tych praw i obowiązków było, jak zgodnie ustaliły strony w przywołanym wyżej porozumieniu, zbycie 99% udziałów (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. To właśnie na dokonanie tej czynności prawnej skarżąca powoływała się w apelacji, wskazując ją jako podstawę przejścia na nią uprawnień z powyższej umowy franchisingowej, a w konsekwencji podstawę dochodzenia roszczenia przeciwko pozwanej.

Tymczasem zgodnie z art. 180 § 1 k.s.h. zbycie udziału spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jego części lub ułamkowej części udziału oraz jego zastawienie powinno być dokonane w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi. Pozostaje dodać, że wymóg zachowania szczególnej formy dla zbycia udziałów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jest zastrzeżony pod rygorem nieważności (art. 73 § 2 zdanie pierwsze k.c. w zw. z art. 2 k.s.h.).

Wobec powyższego zgodnie z treścią zawartego w dniu 12 kwietnia 2011 roku porozumienia, jedynym dowodem potwierdzającym przejście praw i obowiązków z umowy franchisingu z dnia 2 marca 2004 roku na powódkę byłaby pisemna umowa z podpisami notarialnie poświadczonymi, stwierdzająca dokonanie przez (...) sp. z o.o. zbycia 99% udziałów.

W tym aspekcie prawnym kwestia przypisania cechy wiarygodności zeznaniom świadka W. F. oraz E. K. złożonym na okoliczność przejścia tych praw i obowiązków przez fakty dokonane, tj. kontynuowania współpracy na zasadach ustalonych w umowie franchisingowej (pозwana była i tak zobligowana do kontynuacji współpracy zapisami umowy, w przypadku ewentualnej zmiany franchisingobiorcy), należy uznać za nieistotne dla ustalenia czy doszło do zbycia udziałów spółki (...) sp. z o.o., a co za tym idzie także dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro czynność tę miał stwierdzać dokument sporządzony w określonej formie (pisemnej, z podpisami notarialnie poświadczonymi) pod rygorem

nieważności tej czynności prawnej. W konsekwencji powyższych rozważań nie zasługuje na uwzględnienie także zarzut naruszenia art. 303 k.p.c. (pkt I.6) i art. 60 k.c. (punkt III.1).

Powódka ostatecznie dołączyła do apelacji nowy dowód w postaci zawartej w wymaganej formie umowę z dnia 15 czerwca 2011 roku sprzedaży przez E. K. 99 udziałów (...) sp. z o.o. (k. 275-287), z której jednak Sąd Okręgowy nie mógł przeprowadzić dowodu w postępowaniu apelacyjnym z racji braku stosownego w tym zakresie wniosku dowodowego ze strony sporządzającego apelację profesjonalnego pełnomocnika.

Zgodnie z art. 381 k.p.c. to na wniosek strony sąd drugiej instancji jest zobowiązany materiał ten uzupełnić, jeżeli jest to konieczne do rozstrzygnięcia sprawy, lecz równocześnie jest uprawniony do pominięcia nowych faktów i dowodów zgłoszonych dopiero w postępowaniu apelacyjnym, gdy zachodzą przesłanki określone wymienionym przepisem (zob. wyrok SN z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 797/00, Prok. i Pr.-wkł. 2000, nr 10, poz. 42). Do tych przesłanek należy okoliczność, że strona mogła powołać te fakty i dowody przed sądem pierwszej instancji i już wówczas istniała potrzeba powołania się na nie.

W ocenie Sądu odwoławczego fakt, że pozwana od samego początku postępowania pierwszoinstancyjnego podnosiła zarzut braku posiadania przez powódkę legitymacji czynnej w procesie (w sprzeciwie od nakazu zapłaty k. 14-15, pismach procesowych k.122-125, k. 158-160, k. 227-230), kreował konieczność i potrzebę złożenia dokumentu w postaci umowy zbycia udziałów, jako dowodu potwierdzającego przejście uprawnień z tytułu umowy franchisingowej na powódkę, tym bardziej, że powódka tym dokumentem musiała dysponować, o czym świadczy data sporządzenia umowy zbycia udziałów 15 czerwca 2011 roku. Z niewiadomych względów nie przedstawiła tego dowodu w odpowiednim czasie, co spowodowało, że złożenie dokumentu przy apelacji było już spóźnione. Z powyższych powodów Sąd odwoławczy musiał więc dowód ten pominąć.

Wracając do kwestii oceny wskazanych w apelacji zeznań świadka i powódki wskazać należy, że okoliczność, iż powódka dysponowała dokumentem potwierdzającym dokonanie czynności prawnej – zbycia udziałów, stanowiącej warunek konieczny przejścia na powódkę praw wynikających z umowy franchisingu względem pozwanej, przesądziła o braku dopuszczalności dowodzenie faktu dokonania tej konkretnej czynności prawnej (dla której zachowano wymaganą formę pisemną) za pomocą środków dowodowych w postaci zeznań świadka lub przesłuchania stron tej czynności prawnej (art. 246 § 1 k.p.c.).

Strona powodowa nie udźwignęła ciężaru wykazania, że prawa i obowiązki z umowy franchisingowej zawartej przez (...) sp. z o.o. z pozwaną, jej przysługują. W konsekwencji zasadny jest zarzut pozwanej, podniesiony w toku postępowania przed Sądem I instancji, iż powódka nie wykazała, że posiada legitymację do występowania w charakterze strony powodowej w tym procesie. Wbrew twierdzeniom powódki (zarzut I.1 in fine apelacji), to na niej spoczywał obowiązek wykazania, że roszczenie z tytułu umowy franchisingowej jej przysługuje. W myśl ogólnej reguły zawartej w przepisie art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. ciężar udowodnienia i wykazania określonego faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne. Jest rzeczą oczywistą, że z okoliczności, iż doszło do przejścia na powódkę praw i obowiązków z umowy franchisingowej zawartej przez (...) sp. z o.o. z pozwaną, skutki w postaci roszczenia o zapłatę należności z tytułu tej umowy, wywodzi osoba uprawniona, tj. w tym wypadku powódka. Zatem to na niej spoczywał obowiązek dowodzenia tej okoliczności.

Przywołany przez apelującą zarzut I.5 naruszenia art. 233 § 2 k.p.c. w którym skarżąca wskazuje, że nie została wezwana przez Sąd Rejonowy do złożenia umowy sprzedaży udziałów (...) sp. z o.o. nie może odnieść skutku. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem, na sędzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie. Do sądu nie należy też przeprowadzanie z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne - art. 6 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 grudnia 1996 roku, I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003

roku, I ACa 1457/03, OSA 2005, z. 3, poz.12; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 lipca 2001 roku, V CKN 406/00, Lex nr 52321; z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 22/00, Lex nr 52438). Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał, a sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów.

Bezzasadny jest też zarzut podniesiony w punkcie I.3 apelacji, bowiem dowód z zeznań świadka D. G., wbrew twierdzeniom powódki, został przeprowadzony na rozprawie w dniu 25 września 2015 roku, na której powódka, pomimo prawidłowo doręczonego wezwania (zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy k. 225 i potwierdzenie odbioru wezwania k. 231) nie była obecna. A zatem powódka dobrowolnie zrezygnowała z możliwości zadawania pytań temu świadkowi i obrony swoich praw. Z uwagi na nieobecność powódki na rozprawie od świadka zostało odebrane przyrzeczenie (protokół rozprawy k. 247).

Nie ma racji apelująca podnosząc zarzut naruszenia art. 14 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (punkt I.7 apelacji); wskazując na niezgodność wpisu w rejestrze z rzeczywistością i próbując wykazać, że doszło do zmiany podmiotowej po stronie umowy franchisingowej na jej rzecz, pomimo braku zmiany wpisu w rejestrze w zakresie dotyczącym (...) sp. z o.o.. Wpisom ujawnionym w Krajowym Rejestrze Sądowym przysługuje bowiem domniemanie prawdziwości (art. 17 § 1 ustawy o KRS), a samo twierdzenie powódki, że wpis nie jest zgodny z rzeczywistym stanem rzeczy, nie może obalić tego domniemania.

Odnosnie zarzutu naruszenia art. 210 § 1 k.s.h. (punkt III.2 apelacji) pozostaje stwierdzić, że Sąd Rejonowy podniósł kwestię braku stosownego pełnomocnictwa do podpisania porozumienia z dnia 12 kwietnia 2011 roku w imieniu (...) sp. z o.o. przez nieczytelnie podpisaną osobę, w sytuacji gdy według KRS jedyną osobą mającą prawo reprezentowania tej spółki była E. K., która jednocześnie była prezesem zarządu (...) sp. z o.o. będącej drugą stroną tego porozumienia.

Do umowy zawartej pomiędzy dwiema osobami prawnymi (jednoosobowymi spółkami z o.o.), w których zarządach występowała ta sama osoba fizyczna, nie można wykluczyć zastosowania art. 108 k.c., bowiem w sytuacji, w której dochodzi do czynności prawnej pomiędzy dwoma jednoosobowymi spółkami z o.o., których jedynym wspólnikiem jest ta sama osoba fizyczna, reprezentowanymi przez tego samego wspólnika, będącego zarazem jedynym członkiem zarządu obu spółek, łatwo może dojść do kolizji interesów spółek i ewentualnych wierzycieli, a dokonywane czynności prawne mogą pozostać poza jakąkolwiek kontrolą (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2009 r., II CSK 41/09). Przepis wskazany przez apelującą faktycznie zatem nie znajduje zastosowania we wskazanej sytuacji, tak więc zarzut jego naruszenia jest chybiony.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł uchybień kwestionowanego wyroku, które winny być uwzględnione w toku kontroli instancyjnej z urzędu. W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności wskazanych zarzutów apelacji Sąd odwoławczy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 109 § 2 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Zasadzona kwota 1.200,00 zł stanowi wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej, będącego adwokatem, którego wysokość Sąd określił na podstawie § 6 punkt 5 w związku z § 13 ustęp 1 punkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 roku, poz. 461 ze zm.).